

ԿՈՒԼՏՐԻՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ ԳԵՊ Ի ԲՈՅՈՒՆԸ

“ԳԻՐ”ԻՆ ԾԵԿՈՒՄԸ

ՆՅԵ Ա.Լ.ԻՆ ամենամեծագույնը և բարձրագույնը փուլերուն մեջ էր սուգուինք, պիտի տեսնենք դարձեալ մեր նմանները, նախամարդիկ՝ որոնք իրենց զգացումները, գաղափարներն ու նուրբ կամ փիճակներն արտայայտելու համար անտեղիտալի պետքն ունեցած են դիմելու բառերուն, ոճերուն և դարձածքներուն այս ու այն շեղուին, սկզբնական շրջաններուն՝ մնչկատակներով, բարձրանքներով, կակազումներով և այլանդակ բացազանջութիւններով որոնց համադրոյքը կորձալեզուէ մը տակի վատարագոյն էր անկատար:

Նախապատմական այդ դարաշրջաններէն սկսելով, ժողովուրդներու յամբնեաց և աստիճանական բաղաբաղկորութեան ու զարգացումին հետ սկսան զարգանալ ու ձօնանալ նաև անոնց լեզուները: Քանի՛ քանի՛ անհետացող սերունդներ արդեօք նպաստած են՝ ձեռացունելու համար խօսուելիք լեզուն: Եղած զիտի մը, նորաննար առարկայի մը և անոր յաւելածական մասերուն անուններ դնել, յղացուած նոր մտածումի մը ասմանումներ տալ նարկ էր: Եւ այսպէս, բառերը կ'աւելնային այդ խնցրել, աղկաղկ և անկերպարան լեզուին մեջ:

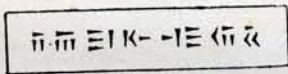
1. ՔԱՐԱՆՅԱՆԻ ԳԱՐԱՇՐՋԱՆ. — Եղջիւրի վրայ փորագրեալ Հիւսիսի եղջիւրու մը: — Գրութեան առաջին կերպը եղաւ առարկաներ կամ կենդանիներ ներկայացունելի փորագրութեամբ:

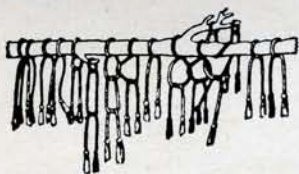
2. ՉԻՆԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՆՇԱՆԱԳԻՐՆԵՐ. — Չուկ, քուչուն, գորս-գեղալու: — Ամենապարզ կերպը եղող այդ փորագրութեանց յաջորդեցին գծագրութեամբ եղած պատկերներ:

3. ՄԵՆՇԵՆԱԳՐՈՇՄՈՆԵՐԸ պարզուած պատկերներ կիճ՝ եզրկազմակաճ քաղաքակրթութեան հնարում:

4. ԲՆԻՆՈՒԳԻՐՆԵՐԸ ցոյցիկներու խորհրդեր են, համագործ հնչիւններու: — Ասիա ծնունդ տուած է Ասորական սեպանէն այս արձանագրութեանց:

5. ՀԱՆԳՈՒՅՑԱԿԱՐ-ԳԻՐՆԵՐ. — Ամերիկայի մէջ, Բերուի հին քաղաքակրթութիւնը հնարեց Տիքո կոչուած այս գիւրերը որոնք նշաններ էին՝ յիշողութեան մէջ զանազան գաղափարներ արբնցունող. եւ որոնք կը բազմապիսի գոյնգոյն չուա ի կտորուաններէ՛ տար, եր մեծութիւններով եւ քիչ կամ շատ օգտակարեակ:

“ԳԻՐ”ԻՆ ԾԱԳՈՒՄԸ. — ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ՁԵՒԱՓՈՒՈՒՄՆԵՐ

Մերձաւորներու հետ տեսակցիլը հնարաւոր էր աստիճան մը, քանի որ կար գէշ աղէկ լեզու մը՝ որով նախամարդիկ կրնային իրարու հաղորդել իրենց գաղափարները, կամքն ու զգացումները: Բաց աստի. օգտակար զիտ մը, չաւ արհեստ մը կարելի էր մերձաւոր մերձաւոր փոխանցել, գայնա կերպարանելու եղանակը ցոյց տրուելով և կամ նմանցունելով, որով սերունդէ սերունդ անկորուստ պահել հնարուածը: Ինչպէս սակայն կարելի էր դեպք մը, եղելուիւն մը, մտածում մը նեո.ու տեղեր ապրողներու հաղորդել և կամ յաջորդ սերունդներու տեղեկա-